

Sygn. akt II NSNc 185/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Aleksander Stępkowski
Magdalena Maria Wiszniewska (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa P. W.
przeciwko Przedsiębiorstwu Państwowe P. w W.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 19 kwietnia 2023 r.
skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 6 marca 2015 r., sygn. XVI GC 834/13,

- 1. oddala skargę nadzwyczajną;**
- 2. znosi wzajemnie koszty postępowania wywołane wniesieniem skargi nadzwyczajnej.**

UZASADNIENIE

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł skargę nadzwyczajną od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 6 marca 2015 r., XVI GC 834/13, z powództwa P. W. przeciwko Przedsiębiorstwu Państwowe P. w W. o odszkodowanie, zaskarżając ww. wyrok w całości.

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie został zaskarżony na podstawie art. 89 § 1 w zw. z art. 115 § 1 i § 1a u.SN z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

1. Na podstawie art. 89 § 1 pkt 2 u.SN zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:
 1. art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021, poz. 973 ze zm., dalej: „POŚ”) poprzez błędną jego wykładnię opartą na przyjęciu, że ograniczenie korzystania z nieruchomości, o którym mowa w tym przepisie, oznacza zaistnienie faktycznego ograniczenia sposobu korzystania z konkretnej nieruchomości (*in concreto* – konieczności zaprzestania korzystania z nieruchomości w określony sposób lub zniweczenia działań na rzecz jej określonego wykorzystania), a nie może polegać wyłącznie na ograniczeniu prawnej możliwości korzystania z nieruchomości (*in abstracto* – ograniczenia przyszłego, potencjalnego wykorzystania nieruchomości na określony cel).
 2. art. 129 ust. 4 POŚ w zw. z art. 129 ust. 2 POŚ poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oparte na:
 1. uznaniu, że dla otwarcia terminu do zgłoszenia roszczeń odszkodowawczych konieczne jest wykazanie faktycznego ograniczenia sposobu korzystania danej nieruchomości (*in concreto*) a nie tylko wykazanie prawnej możliwości jego zaistnienia (*in abstracto*);
 2. przyjęciu, że przewidziany tym przepisem termin zawity [14 marca 2019 r. nastąpiła zmiana terminu z 2-letniego na 3-letni, na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 7 marca 2018 r., K 2/17, mocą ustawy z dnia 22 lutego 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2019, poz. 452)] do wystąpienia przez P. W. z roszczeniem odszkodowawczym nie rozpoczął biegu w związku z wejściem w życie Uchwały nr [...] Sejmiku Województwa [...] z dnia 20 czerwca 2011 r. (Dz.Urz. Woj. [...]) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. w W. (dalej: „Uchwała nr [...])”).

3. Na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 u.SN zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie zasad oraz praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji RP, to jest:
 1. zasady ochrony prawa do własności, ustanowionej w art. 64 ust. 2 Konstytucji RP poprzez zastosowanie wykładni przepisów art. 129 ust. 2 i 4 POŚ, która uzależnia otwarcie się terminu do ubiegania się o odszkodowanie od zaistnienia faktycznego ograniczenia sposobu korzystania z danej nieruchomości (*in concreto*), a nie zaś od wykazania ograniczenia prawnej możliwości korzystania z nieruchomości (*in abstracto*), a co za tym idzie uczynienie ochrony prawa do własności instrumentem iluzorycznym;
 2. zasady zaufania do państwa i prawa oraz zasady bezpieczeństwa prawnego, wywodzonych z art. 2 Konstytucji RP – poprzez odmienne ukształtowanie położenia prawnego jednych obywateli względem pozostałych w związku ze zmianą orzecznictwa sądowego w zakresie ustalania początku biegu terminu zawitego do wystąpienia z roszczeniem odszkodowawczym za objęcie nieruchomości ograniczeniami w zabudowie w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania;
 3. zasady demokratycznego państwa prawa i sprawiedliwości społecznej, ustanowionych art. 2 Konstytucji RP – przez odebranie powodowi prawa wykazania poniesionej szkody w związku z ograniczeniem sposobu wykorzystywania jego nieruchomości, w sytuacji gdy inni właściciele, pod rządami tych samych aktów prawnych, prawo to zachowali.

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie przez Sąd Najwyższy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 6 marca 2015 r., XVI GC 834/13, w całości i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Pozwem z 1 sierpnia 2013 r. (data prezentaty) powód P. W. domagał się zasądzenia od Przedsiębiorstwa Państwowego P. w W. kwoty 503 690 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, w tym kwoty 460 000 zł tytułem odszkodowania za zmniejszenie wartości nieruchomości będących własnością powoda, położonych w W. przy ul. [...] oraz ul. [...]1, na skutek utworzenia Obszaru Ograniczonego Użytkowania dla P. w W., kwoty 40 000

zł tytułem kosztów niezbędnych do rewitalizacji akustycznej nieruchomości budynkowej powoda przy ul. [...] m. [...] oraz kwoty 3690 zł tytułem zwrotu kosztów przygotowania wyceny szkody dochodzonej w postępowaniu.

Wyrokiem z 6 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powoda P. W. na rzecz pozwanego kwotę 7217,00 zł.

W odpowiedzi na skargę nadzwyczajną powód w pełni poparł stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich oraz wszystkie zarzuty wobec zaskarżonego wyroku.

W odpowiedzi na skargę nadzwyczajną pozwany wniósł o:

- 1) odrzucenie skargi nadzwyczajnej, jako niedopuszczalnej, a w sytuacji, gdyby Sąd Najwyższy nie postanowił o odrzuceniu – oddalenie skargi nadzwyczajnej;
- 2) zasądzenie od skarżącego na rzecz pozwanego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nadzwyczajna nie zasługuje na uwzględnienie.

1. Wprowadzenie do polskiego systemu prawnego instytucji kontroli nadzwyczajnej w art. 89-95 u.SN miało na celu zaradzenie, podnoszonym w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, ograniczeniom skargi konstytucyjnej, która nie pozwalała na adekwatną reakcję względem orzeczeń sądów powszechnych lub wojskowych, które wprowadziły zapadały z naruszeniem zasad konstytucyjnych, jednak w oparciu o przepisy, którym nie można było czynić zarzutu niekonstytucyjności (zob. sygnalizacja pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego dokonana 12 marca 2003 r., S 1/03). Skarga nadzwyczajna została wprowadzona celem zaradzenia temu deficytowi nadzwyczajnych środków zaskarżenia pozwalających na eliminację rażąco wadliwych orzeczeń z poszanowaniem prawa do sądu (zob. wyrok pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego z 19 lutego 2003 r., P 11/02, pkt 5) afirmując w ten sposób zasadę demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Realizując te założenia, skarga nadzwyczajna nie stanowi instrumentu

ponownej kontroli instancyjnej, ale służy skonkretyzowanej kontroli konstytucyjności aktów jurysdykcyjnych, zaś jej zgodność z międzynarodowymi standardami ochrony praw człowieka była już wyjaśniana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20, pkt 1-6; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20, pkt 3).

2. Skarga nadzwyczajna może zostać wniesiona jedynie wówczas, gdy jest to konieczne dla zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych i wojskowych z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 89 § 1 u.SN *in principio*) i tylko w sytuacji, gdy można ją oprzeć na przynajmniej jednej z trzech podstaw, określonych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Połączenie ogólnej przesłanki funkcjonalnej ze szczegółowymi podstawami skargi nadzwyczajnej sformułowaniem „o ile”, jednoznacznie wskazuje na konieczność jednoczesnego zaistnienia przesłanki funkcjonalnej i którejś (przynajmniej jednej) z jej szczegółowych podstaw wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Połączenie ogólnej przesłanki funkcjonalnej ze szczegółowymi podstawami skargi nadzwyczajnej sformułowaniem „o ile”, jednoznacznie wskazuje na konieczność jednoczesnego zaistnienia przesłanki funkcjonalnej i którejś (przynajmniej jednej) z jej szczegółowych podstaw wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN by skarga nadzwyczajna mogła zostać uwzględniona (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2020 r., I NSNc 48/19). Jednocześnie, wzajemna relacja, zachodząca między przesłanką funkcjonalną i przesłankami szczegółowymi wymaga, aby w pierwszej kolejności dokonać oceny zaistnienia podstaw szczegółowych. Dopiero ziszczenie się którejś z przesłanek szczegółowych pozwala dokonać oceny tego, czy ziszcza się również przesłanka funkcjonalna (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20, pkt 2; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20, pkt 10). Na podmiocie wnoszącym skargę nadzwyczajną spoczywa więc w pierwszej kolejności powinność wykazania zaistnienia w danej sprawie przynajmniej jednej z przesłanek szczegółowych – uchybień wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN, a następnie wykazanie, że wystąpienie tych uchybień czyni koniecznym uwzględnienie skargi celem zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

3. Chociaż więc kontrolę nadzwyczajną można uznawać za procedurę szeroko pojętego wymiaru sprawiedliwości, w znaczeniu o którym mowa w art. 175 ust. 1 Konstytucji RP, to nie może być ona traktowana *de facto* jako kolejna okazja do przeprowadzenia dodatkowej kontroli instancyjnej (zob. wyrok Sądu

Najwyższego: z 30 marca 2022 r., I NSNc 247/21, pkt 14; z 8 czerwca 2021 r., I NSNc 25/19, pkt 17; z 21 kwietnia 2021 r., I NSNc 119/20). Przesłanka funkcjonalna skargi, nakazująca dokonanie oceny tego, czy uchylene lub zmiana zaskarżonego orzeczenia sądu powszechnego są konieczne dla zapewnienia poszanowania zasady ustrojowej wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP, podobnie jak i możliwość sformułowania zarzutów przewidzianych w art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, czynią z tej skargi również instrument kontroli konstytucyjności orzeczeń sądowych.

4. Ścisłe określenie przesłanek przedmiotowych skargi nadzwyczajnej związane jest z jej funkcją ochronną w ujęciu Konstytucji RP, tj. z jednej strony, z dążeniem do zapewnienia prawidłowości działania organów władzy publicznej (art. 7 w związku z art. 2 Konstytucji RP), a z drugiej strony, z konieczną ochroną stabilności i prawomocności orzeczeń sądowych oraz kształtowanych przez nie stosunków prawnych (art. 45 w związku z art. 2 Konstytucji RP; zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; wyrok Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2021 r., I NSNk 3/19).

Konstrukcja skargi nadzwyczajnej wymaga zatem takiego określenia jej przesłanek, które służyć będzie eliminowaniu z obrotu orzeczeń sądowych obarczonych wadami o fundamentalnym znaczeniu w świetle zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. W konsekwencji, stwierdzone naruszenia stanowiące przesłanki szczegółowe kontroli nadzwyczajnej muszą być na tyle poważne, by względ na całokształt zasady wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP nakazywał ingerencję w powagę rzeczy osądzonej (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 9 grudnia 2020 r., I NSNu 1/20 i z 13 stycznia 2021 r., I NSNk 3/19).

5. O ile ocena spełnienia przesłanek szczegółowych sprowadza się, w dużym uproszczeniu, do dokonania subsumpcji, o tyle dokonując oceny ziszczenia się przesłanki funkcjonalnej, czyli oceniając konieczność zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń z art. 2 Konstytucji RP, kluczowe jest ważenie konstytucyjnych wartości wyrażających się w art. 2 Konstytucji RP (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSNc 89/20).

6. Sąd Najwyższy wielokrotnie już zwracał uwagę, że specyfika funkcjonalnej przesłanki skargi nadzwyczajnej musi być uwzględniona przy odpowiednim stosowaniu art. 398¹³ § 1 k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN, przewidującego związanie sądu podstawami skargi. Jak podkreślał Sąd Najwyższy, konieczność zapewnienia zgodności z art. 2 Konstytucji RP wymaga wzięcia pod uwagę sformułowanych w orzecznictwie i doktrynie zasad konkretyzujących tę normę ustrojową. Sąd Najwyższy nie może jednak abstrahować od całokształtu zasady wyrażonej w tym przepisie Konstytucji RP, nawet jeśli skarżący nie wyeksplikował z należytą dokładnością, istotnych dla sprawy aspektów zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 października 2021 r., I NSNc 357/21; z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20; z 28 września 2021 r., I NSNc 107/21; z 29 września 2021 r., I NSNc 228/21; z 27 października 2021 r., I NSNc 180/21).

Dokonując oceny ziszczenia się przesłanki funkcjonalnej, czyli oceniając konieczność zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń z zasadą wynikającą z art. 2 Konstytucji RP, kluczowe staje się ważenie konstytucyjnych wartości. Przemawia za tym nie tylko jej charakter jako normy-zasady, której zachowanie jest oceniane nie tyle w dychotomicznych kategoriach naruszenia bądź nienaruszenia, ale przez ocenę stopnia jej realizacji w optymalizacyjnej konfrontacji z innymi zasadami. Przemawia za tym również fakt, że art. 89 § 1 *in principio* u.SN nie mówi o przestrzeganiu lub nienaruszeniu wskazanej w nim normy, ale o konieczności zapewnienia zgodności z tą zasadą. Tym samym, zgodność z art. 2 Konstytucji RP jest nie tyle kryterium poprawności, co swoistym celem kontroli nadzwyczajnej – stanem, który powinien zostać urzeczywistniony w wyniku rozpoznania skargi. Z samej natury normy będącej zasadą wynika konieczność stosowania zasady proporcjonalności przy ocenie jej realizacji (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSNc 89/20).

Zważywszy na specyfikę kontroli nadzwyczajnej, celem ostatniego jej etapu jest wykazanie, że natura i rozmiar nieprawidłowości popełnionych przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia usprawiedliwia odstępianie od – wynikającej skądinąd

również z zasady państwa prawnego – ochrony powagi rzeczy osądzonej i zmianę lub uchylenie zaskarżonego postanowienia. Co do zasady bowiem, art. 2 Konstytucji RP stoi na straży ostateczności i trwałości prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych. Niekiedy jednak natura i ciężar uchybień popełnionych przy wydawaniu orzeczenia, które się uprawomocniło, może nakazywać danie pierwszeństwa względem wynikającym z konieczności ochrony innych praw i wolności konstytucyjnych.

7. Specyficzna funkcja zasady wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP sprawia też, że przepis ten nie może stanowić podstawy szczegółowej skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 89 § 1 pkt. 1 u.SN. Służy on bowiem do przeprowadzenia wspomnianego ważenia wartości konstytucyjnych, od którego wyniku uzależniona jest możliwość uchylenia w ramach kontroli nadzwyczajnej, zaskarżonego orzeczenia sądu powszechnego lub wojkowego. Z tego też względu, zarzuty sformułowane na podstawie tego przepisu (II. 2. oraz II. 3.) mogą być rozpoznane dopiero w ramach badania przesłanki funkcjonalnej.

8. Zarzuty skarżącego w istocie sprowadzają się do kwestionowania wykładni art. 129 ust. 2 i 4 POŚ dokonanej przez Sąd Okręgowy w powiązaniu z art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.SN. Zarzut naruszenia art. 64 ust. 2 Konstytucji RP został bowiem ujęty przez skarżącego jedynie jako konsekwencja zarzucanego, rażącego naruszenia art. 129 ust. 2 i 4 POŚ mającego polegać na przyjęciu, że otwarcie się terminu do ubiegania się o odszkodowanie zależy od „zaistnienia faktycznego ograniczenia sposobu korzystania z danej nieruchomości (*in concreto*), a nie zaś od wykazania ograniczenia prawnej możliwości korzystania z nieruchomości (*in abstracto*)”. Zdaniem skarżącego przyjęcie tego pierwszego stanowiska ma czynić ochronę prawa do własności „instrumentem iluzorycznym”. Tym samym, ustalenie tego, czy sąd I instancji we właściwy sposób zastosował wspomniane przepisy artykułu 129 POŚ będzie miało kluczowe znaczenie dla ustalenia tego, czy istnieją podstawy do dalszego badania zarzutu naruszenia art. 64 ust. 2 Konstytucji RP.

9. Artykuł 129 ust. 2 POŚ stwierdza możliwość żądania odszkodowania za poniesioną szkodę w związku z publicznoprawnym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, jednak nie określa co jest źródłem szkody powstałej w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości. Źródło to jest

natomiast określone w ustępie pierwszym art. 129 POŚ wprowadzającym jednocześnie prawo domagania się wykupu nieruchomości w związku z zaistnieniem takiego zdarzenia. Przepis ten stanowi, że jeżeli w związku z wprowadzeniem ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości, korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub w sposób zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, wówczas właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. Z kolei art. 129 ust. 2 POŚ stanowi, że w sytuacji takiej właściciel nieruchomości może również żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; przy czym szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Kluczowe zatem jest dostrzeżenie, że art. 129 ust. 1 POŚ stanowi o ograniczeniach, które uniemożliwiają lub istotnie ograniczają korzystanie z nieruchomości w sposób, w jaki czyniono to dotychczas. Tym samym, to art. 129 ust. 1 POŚ określa co jest źródłem szkody, w związku z zaistnieniem której można żądać bądź to wykupu nieruchomości, bądź też odszkodowania za poniesioną szkodę na podstawie art. 129 ust. 2 POŚ. Zdarzenie szkodzące to ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości lub z jej części w dotychczasowy sposób lub w sposób zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem.

Odszkodowanie przysługuje zatem za konkretną szkodę, powstałą w związku z koniecznością faktycznego ograniczenia lub zaprzestania korzystania z nieruchomości, a nie za samo nałożenie generalnych i abstrakcyjnych ograniczeń sposobu korzystania z nieruchomości bez wzięcia pod uwagę dotychczasowego sposobu korzystania z niej. Innymi słowy, źródłem poszkodowania jest okoliczność, że w związku z wprowadzeniem ograniczenia sposobu korzystania, właściciel (lub użytkownik) nie może dłużej korzystać z nieruchomości w sposób, w który czynił to dotychczas. Chodzi zatem o zaistnienie skonkretyzowanych ograniczeń w sposobie dotychczasowego korzystania z nieruchomości.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy, odpowiedzialność odszkodowawczą przewidziano w art. 129 POŚ nie za samo ograniczenie i nie za każde ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości – przysługuje ono za konkretną szkodę, która powstała w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, a nie

za samo ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 9 lutego 2017 r., III CZP 114/15).

Specyfika zdarzenia sprawczego nakazuje uwzględniać wszelkie istniejące wcześniej lub równolegle okoliczności mające znaczenie dla powstania bądź zwiększenia szkody (położenie przy działającym od wielu lat lotnisku cywilnym, związane z tym istniejące wcześniej i przewidywalne niedogodności w postaci hałasu, odzwierciedlenie we wcześniejszej cenie nieruchomości, zgoda nabywcy na wskazany zakres ograniczeń) – ustalenie jej zakresu powinno nastąpić poprzez porównanie stanu rzeczy istniejącego w okresie przed i po wejściu w życie danego aktu prawnego oraz dokonanie oceny czy doszło do jego zmiany *in minus* poprzez „ograniczenie” – tak rozumiana szkoda ogranicza się do uszczerbku majątkowego w postaci straty doznanej przez właściciela nieruchomości w dacie jej objęcia obszarem ograniczonego użytkowania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2021 r., II CSKP 5/21).

Szkodzie w takim rozumieniu odpowiadają więc wyłącznie majątkowe następstwa wprowadzonych na takim terenie nakazów, zakazów i zaleceń – z tych względów należy każdorazowo ustalić czy, i w jaki sposób, dana nieruchomość usytuowana na terenie obszaru ograniczonego użytkowania, z uwzględnieniem ustanowionych stref, jej dotychczasowego i planowanego wykorzystania, została nimi dotknięta. Jest to spójne z przyjęciem, że za ograniczające sposób korzystania z nieruchomości w rozumieniu art. 129 ust. 2 POŚ mogą być uznane wyłącznie postanowienia aktu ustanawiającego obszar ograniczonego użytkowania określające nakazy, zakazy i zalecenia skierowane do właścicieli nieruchomości (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 81/22). Zarazem w odniesieniu do roszczeń odszkodowawczych dochodzonych na podstawie art. 129 ust. 1 i ust. 2 POS nie można mówić ani o domniemaniu faktycznym, ani o domniemaniu prawnym dla przyjęcia związku przyczynowego pomiędzy wejściem w życie aktu prawa miejscowego wprowadzającego obszar ograniczonego użytkowania, a szkodą (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29 grudnia 2020 r., I CSK 34/19).

Nie bez znaczenia pozostaje również, że przepisy POŚ, mające charakter wyjątku, nie podlegają wykładni rozszerzającej (*exceptiones non sunt extendendae*)

(zob. wyrok Sądu Najwyższego z 23 marca 2022 r., II CSKP 286/22), co za tym idzie art. 129 ust. 2 POŚ podlega wykładni ścisłej (wyrok Sądu Najwyższego z 6 października 2022 r., II CSKP 1363/22).

10. W realiach niniejszej sprawy, co wynika z wyroku Sądu Okręgowego, powód nie doznał żadnych nowych ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości, których jest właścicielem ani nie wykazał, że jego zamiarem jest przeznaczenie nieruchomości na cele mieszkaniowe, nie zainicjował procedury „odrobnienia działki”, a obecne przeznaczenie terenu gdzie priorytetem jest działalność usługowa, gospodarcza i handlowa przeczy doznanej przez powoda szkodie. Co więcej, sąd I instancji ustalił, że powód nie tylko nie ponosi strat wywołanych bliskością p., ale osiąga z tego tytułu zyski. Należy przy tym dostrzec, że w skardze nadzwyczajnej nie zakwestionowano ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy w skarżonym wyroku.

Dodać również należy, że w skarżonym wyroku wskazano, że szkoda nie powstaje, gdy kolejny akt prawny utrzymuje zakres ograniczeń na dotychczasowym poziomie, a tym bardziej, gdy je zmniejsza, co jest spójne z orzecnictwem Sądu Najwyższego, w którym wskazano, że nie powstaje szkoda podlegająca naprawieniu na podstawie art. 129 ust. 2 POŚ, gdy kolejny akt prawa utrzymuje dotychczasowe ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2013 r., IV CSK 608/12 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2012 r., IV CSK 28/12).

11. Z uwagi na ustalenie, że sąd I instancji nie naruszył art. 129 ust. 2 ani ust. 4 POŚ, bezprzedmiotowym jest badanie tego, czy hipotetyczne naruszenie prowadziło do naruszenia art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Z kolei niewykazanie zaistnienia przynajmniej jednego z uchybień wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN powoduje, że nie ma podstaw do badania, czy zaskarżone orzeczenie wprowadziło stan niezgodności z wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

12. Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy oddalił skargę nadzwyczajną na podstawie art. 91 § 1 zd. 2 u.SN wobec braku podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku, a zgodnie z art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt

1 u.SN zniósł wzajemnie koszty procesu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

Zdanie odrębne od wyroku i uzasadnienia złożyła SSN Elżbieta Karska.